

TP. HỒ CHÍ MINH ĐẨY MẠNH CÔNG TÁC AN SINH XÃ HỘI

HỒ DIỆU MAI*

1. Những kết quả đạt được trong tổ chức, đánh giá kết quả thực hiện chính sách an sinh xã hội của TP. Hồ Chí Minh

Những năm qua, TP. Hồ Chí Minh đã có nhiều biện pháp, chính sách an sinh, giúp đỡ, tạo điều kiện những gia đình chính sách, gia đình khó khăn, hộ nghèo và các đối tượng yếu thế trong xã hội để có điều kiện vươn lên ổn định cuộc sống. Tuy nhiên, các chính sách an sinh xã hội (ASXH) chưa được thực hiện một cách đồng bộ. Chính vì vậy, công tác triển khai các chính sách ASXH tại TP. Hồ Chí Minh cần được chú trọng xây dựng, ban hành và thực hiện phù hợp sát với thực tiễn hơn, để từ đó nhận được sự ủng hộ của người dân và trở thành nguồn lực quan trọng, tạo hiệu ứng tích cực, lan tỏa trong đời sống của người dân trên địa bàn thành phố.

Tại Báo cáo của Ban Chỉ đạo Trung ương thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa XI) cho thấy, đến nay, hầu hết các chỉ tiêu đều đạt và vượt mục tiêu Nghị quyết với nhiều điểm sáng trong chính sách người có công và các chương trình ASXH. Trong tổng số 26 chỉ tiêu, có 5 chỉ tiêu vượt và hoàn thành trước thời hạn, gồm: nhà ở cho người có công; trợ giúp xã hội; trợ giúp xã hội cho người cao tuổi; tỷ lệ đi học đúng tuổi; bảo hiểm y tế; tiêm chủng mở rộng¹.

10 năm qua, chính sách xã hội của TP. Hồ Chí Minh không chỉ đạt hiệu quả mà còn tiếp tục duy trì và giữ được tính bền

vững của chính sách ASXH. Trong đó, Thành phố đã huy động được nguồn lực to lớn để chăm lo cho người thuộc hộ nghèo, gia đình chính sách khó khăn, như: hỗ trợ về nhà ở, học bổng, phương tiện đi học, phương tiện làm ăn, đào tạo nghề, giới thiệu việc làm, tặng thẻ bảo hiểm y tế... Hằng năm, các đơn vị, cơ quan, ban, ngành chức năng đều tổ chức giám sát, đánh giá tình hình thực hiện chính sách, kiểm tra việc triển khai chính sách và sử dụng vốn, kinh phí nhằm tháo gỡ vướng mắc cũng như phát hiện và chấn chỉnh các trường hợp sai phạm, cụ thể:

(1) *Chính sách cứu trợ xã hội*: đối với việc thực hiện chính sách cứu trợ xã hội trong thời gian qua, Thành ủy, Ủy ban nhân dân Thành phố luôn xác định rõ, càng phát triển kinh tế - xã hội thì càng dẫn đến phân tầng xã hội, phân hóa giàu - nghèo và ảnh hưởng không tốt đến các nhóm xã hội yếu thế. Do đó, Thành ủy và Ủy ban nhân dân Thành phố đã chỉ đạo các cơ quan có thẩm quyền cần chú trọng công tác cứu trợ xã hội trong tổng thể các chính sách ASXH để không có đối tượng thiệt thòi trong quá trình tăng trưởng và phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn.

Việc cứu trợ xã hội cho các đối tượng yếu thế trong xã hội cũng được quan tâm, thể hiện tinh thần nhân văn của dân tộc, như:

* ThS, Học viện Hành chính Quốc gia

tiến hành tổ chức hội nghị truyền thông dinh dưỡng từ nguồn ngân sách nhà nước của Thành phố cũng như kinh phí vận động thông qua sự hỗ trợ trực tiếp từ các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước; Quỹ bảo trợ trẻ em, nhất là trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn nhân các dịp Tết Nguyên đán, quốc tế thiếu nhi, tháng hành động vì trẻ em; trợ giúp xã hội cho các đối tượng trong các cơ sở bảo trợ; cơ sở giáo dục, đào tạo nghề..., với kinh phí hàng chục nghìn tỷ đồng đã được thực hiện kịp thời và đạt được những kết quả tích cực sau một năm Thành phố trở lại trạng thái bình thường.

TP. Hồ Chí Minh đã có các chính sách ASXH, chia sẻ và hỗ trợ đến nhiều nhóm người dân bị tác động trực tiếp bởi dịch, bệnh Covid-19 thông qua gói hỗ trợ 1.800 tỷ đồng. Nhờ vậy, chính sách ASXH của Thành phố đã nhận được sự đồng thuận trong Nhân dân, đặc biệt là việc thực hiện Nghị quyết số 12/2021/NQ-HĐND ngày 24/8/2021 của Hội đồng nhân dân TP. Hồ Chí Minh về chính sách đặc thù hỗ trợ, động viên cho lực lượng tuyến đầu tham gia phòng, chống dịch Covid-19. Theo đó, các cá nhân, đơn vị, doanh nghiệp trong và ngoài nước, các tổ chức tôn giáo đã tích cực tham gia, đồng hành với chính sách xã hội của thành phố, trở thành nguồn lực quan trọng, tạo hiệu ứng rất tích cực, lan tỏa trong thực hiện chính sách xã hội, góp phần gây dựng hình ảnh “Thành phố nghĩa tình”.

(2) *Chính sách ưu đãi xã hội*: để duy trì và thực hiện tốt việc giải quyết chế độ, chính sách đối với các đối tượng chính sách, bảo đảm đúng quy định và trình tự, thủ tục hành chính, Sở Lao động, Thương binh và Xã hội của Thành phố đã tham mưu và trình Ủy ban nhân dân Thành phố ban hành nhiều văn bản nhằm triển khai, hướng dẫn thực hiện các thông tư do Bộ Lao động,

Thương binh và Xã hội ban hành về việc thực hiện chính sách ưu đãi xã hội.

Trong đại dịch Covid-19, các cấp, các ngành trên địa bàn Thành phố đã đẩy mạnh việc triển khai Nghị quyết số 68/NQ-CP ngày 01/7/2021 của Chính phủ về một số chính sách hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động gặp khó khăn do đại dịch Covid-19 và tiếp tục hỗ trợ gạo theo nguồn phân bổ của Chính phủ; xây dựng kế hoạch bảo đảm ASXH; bảo đảm thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát hiệu quả dịch Covid-19 và phục hồi kinh tế trên địa bàn giai đoạn 2022 - 2025. Trong đó, tập trung vào hai nội dung trọng tâm: bảo đảm ASXH và các vấn đề xã hội cho người dân từ sau khi giãn cách đến lúc trở lại trạng thái bình thường (thực hiện theo Nghị quyết số 97/NQ-HĐND ngày 22/9/2021 của Hội đồng nhân dân TP. Hồ Chí Minh về chính sách hỗ trợ người dân gặp khó khăn do ảnh hưởng của dịch Covid-19).

Việc ưu đãi người có công được quan tâm hơn trước nhằm thể hiện tinh thần uống nước nhớ nguồn của dân tộc. Các thương binh, bệnh binh, gia đình thân nhân các liệt sĩ, các thương binh, bệnh binh, cựu thanh niên xung phong, cán bộ lão thành cách mạng, các Bà mẹ Việt Nam anh hùng được Thành phố quan tâm, thực hiện tốt các chế độ, chính sách theo đúng quy định của pháp luật.

(3) *Chính sách giải quyết việc làm, đào tạo nghề*: Ủy ban nhân dân Thành phố đã thực hiện chính sách hỗ trợ tiền thuê nhà với số tiền gần 1.000 tỷ đồng cho hơn 1,6 triệu lao động ở lại làm việc theo Quyết định số 08/2022/QĐ-TTg ngày 28/3/2022 của Thủ tướng Chính phủ về việc thực hiện chính sách hỗ trợ tiền thuê nhà cho người lao động...; đồng thời, ban hành các văn bản chỉ đạo, điều hành công tác dạy nghề trên địa bàn Thành phố.

Tính đến đầu tháng 10/2022, Sở Lao động, Thương binh và Xã hội đã đánh giá toàn diện lực lượng lao động về số lượng, thực trạng đời sống, trang bị cần thiết để trở lại sản xuất theo từng địa bàn. Trong đó, Sở tổ chức 96 phiên, sàn giao dịch việc làm trực tuyến và trực tiếp kết nối cung - cầu lao động; tư vấn việc làm cho 435.860 lượt người, giới thiệu việc làm cho 127.850 người, trong đó 53.700 người đã có việc làm. Sở tiếp nhận 105.943 trường hợp nộp hồ sơ đề nghị hưởng trợ cấp thất nghiệp, ban hành 101.479 quyết định hưởng trợ cấp thất nghiệp cho người lao động đủ điều kiện...².

(4) *Chính sách giảm nghèo*: xây dựng khung kế hoạch giảm nghèo các địa phương, hướng dẫn xây dựng kế hoạch giảm nghèo theo từng cấp tại cơ sở, phân tích thực trạng hộ nghèo... Rút kinh nghiệm từ hai đợt hỗ trợ trước đó, các phường, xã tập trung triển khai hỗ trợ đợt 3 đúng các nhóm đối tượng thụ hưởng. Trong đó, chú trọng thành viên hộ nghèo, hộ cận nghèo; người thuộc diện hưởng chế độ trợ cấp bảo trợ xã hội hàng tháng đang gặp khó khăn...

Bên cạnh đó, Thành phố thực hiện đầy đủ các chính sách hỗ trợ người nghèo, hộ nghèo về tín dụng ưu đãi với số tiền hàng nghìn tỷ đồng; các chính sách ASXH cho hàng trăm nghìn lượt người. Đặc biệt, các chính sách trợ cấp hộ nghèo diện khó khăn; khuyến khích hóa táng; chăm lo Tết Nguyên đán Nhâm Dần năm 2022...

Chương trình xóa đói, giảm nghèo, đặc biệt là giảm nghèo bền vững luôn được quan tâm, tạo điều kiện phát triển qua nhiều chương trình như: trợ cấp, dạy nghề, giới thiệu việc làm, cho vay vốn ưu đãi để phát triển kinh tế, tăng thu nhập, tiến tới thoát nghèo, ngăn chặn tình trạng tái nghèo. Có được kết quả trên là do có các chính sách kịp thời của trung ương, Thành

phố và các tổ chức đoàn thể và được đẩy mạnh trong công tác tuyên truyền với nhiều nội dung và hình thức đa dạng, phong phú, phù hợp, từ đó có được sự đoàn kết, cùng chung sức, chung lòng của người dân đã góp phần rất lớn để ổn định cuộc sống và bảo đảm về ASXH của Thành phố.

2. Những hạn chế, bất cập nảy sinh trong quá trình thực hiện chính sách an sinh xã hội

Mặc dù đạt được nhiều thành tựu đáng ghi nhận sau 10 năm triển khai thực hiện, song hệ thống ASXH của Việt Nam nói chung và của TP. Hồ Chí Minh nói riêng nhưng tính bao trùm xã hội của chính sách ASXH của Thành phố chưa được bảo đảm, chưa huy động được sự tham gia của các chủ thể ngoài Nhà nước, các chính sách hỗ trợ gặp không ít khó khăn, như: tỷ lệ hộ nghèo ở một số nơi còn cao, kết quả giảm nghèo chưa bền vững, nhiều hộ gia đình ở mức cận nghèo hoặc vừa thoát nghèo nhưng gặp thiên tai, rủi ro, đại dịch và sự thay đổi chính sách thì khả năng tái nghèo rất lớn.

Phần lớn người dân lao động phổ thông, lao động trong các doanh nghiệp vừa và nhỏ chưa được tham gia bảo hiểm y tế, bảo hiểm xã hội, một bộ phận người dân không muốn tham gia bảo hiểm y tế do chất lượng khám bệnh, chữa bệnh theo chế độ bảo hiểm y tế chưa tốt.

Ở nhiều địa phương trên địa bàn Thành phố vẫn còn tình trạng tái nghèo, nghèo phát sinh; một bộ phận hộ nghèo còn trông chờ vào sự giúp đỡ của Nhà nước và cộng đồng; nguồn lực đầu tư cho các địa bàn khó khăn, địa phương có tỷ lệ hộ nghèo cao, huy động nguồn lực để thực hiện mục tiêu giảm nghèo bền vững chưa cao. Nhiều doanh nghiệp rơi vào tình trạng không còn đủ sức hoạt động, phải giải thể sau đại dịch, lao động bị thất nghiệp...

3. Một số giải pháp đặt ra

Thứ nhất, cần tiếp tục nâng cao hiệu quả công tác trợ giúp xã hội theo hướng mở rộng đối tượng, điều chỉnh chuẩn và nâng mức hưởng; xây dựng mức sống tối thiểu, bảo đảm mọi người dân có mức sống dưới mức tối thiểu đều được hỗ trợ, thực hiện hỗ trợ toàn diện đối với người cao tuổi, trẻ em, người bị khuyết tật. Đặc biệt, trong bối cảnh mới, Thành phố cần tiếp tục triển khai mạnh mẽ chuyển đổi số hệ thống ASXH trong lĩnh vực y tế. Đây phải thực sự được coi là chiến lược của Thành phố trong mô hình phát triển bền vững của đất nước giai đoạn 2021 - 2026 theo Quyết định số 794/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt; đồng thời, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.

Thứ hai, chú trọng hoàn thiện cơ chế, chính sách và phương thức tổ chức thực hiện các chính sách ASXH gắn với thực tiễn, phù hợp thông lệ quốc tế. Việc thiết kế lại chính sách ASXH gắn với đào tạo nguồn nhân lực, đồng thời, tạo cơ chế thúc đẩy hệ thống ASXH mạnh về nguồn lực, bao phủ toàn diện, an toàn, hiệu quả với cơ chế: *Nhà nước - Doanh nghiệp - Người dân* trên địa bàn thành phố cùng đồng hành, chủ động trong quá trình đóng góp và thụ hưởng hệ thống ASXH.

Thông qua các chính sách phát triển kinh tế - xã hội, chương trình mục tiêu quốc gia về giáo dục và đào tạo, dạy nghề, việc làm, giảm nghèo tạo điều kiện cho bản thân người có công và gia đình họ (đặc biệt là con của họ) được học tập, học nghề, tạo việc làm, phát triển về kinh tế nhằm ổn định, nâng cao đời sống gia đình; góp phần phát triển kinh tế - xã hội chung của đất nước.

Thứ ba, các cơ quan, ban, ngành cần thường xuyên kiểm tra, giám sát các hoạt động thực hiện chính sách ASXH trên cổng

thông tin nhằm công khai, minh bạch ASXH của những chủ thể có trách nhiệm thực hiện nhiệm vụ được giao, nhanh chóng phát hiện để kịp thời xử lý những đơn vị sai phạm và điều chỉnh đúng theo các quy định của pháp luật. Bên cạnh việc chú trọng ứng dụng các công nghệ mới trong quan trắc xã hội, sinh trắc, căn cước công dân kỹ thuật số, các cơ quan, ban, ngành liên quan cần sử dụng các phần mềm quản lý dữ liệu và chia sẻ dữ liệu, tiến tới xây dựng mã số định danh ASXH trong thực thi chính sách ASXH, tạo sự thống nhất và thuận lợi trong việc quản lý, tiếp cận phát triển cũng như hỗ trợ các đối tượng cần thụ hưởng...□

Chú thích:

1. Nghị quyết số 15-NQ/TW ngày 01/6/2012 Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về một số vấn đề chính sách xã hội giai đoạn 2012 - 2020.

2. TP. Hồ Chí Minh hội sinh mạnh mẽ: Đảm bảo chăm sóc sức khỏe, an sinh xã hội. <https://ttbchcm.gov.vn>, ngày 09/10/2022.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.

2. Hội thảo đánh giá kết quả 10 năm thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 5 khóa XI một số vấn đề về chính sách xã hội giai đoạn 2012 - 2020 do Hội đồng Lý luận Trung ương phối hợp với Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Tổ chức Lao động quốc tế (ILO) được tổ chức tại TP. Hồ Chí Minh, ngày 20/9/2022.

3. Nghị quyết số 12/2021/NQ-HĐND ngày 24/8/2021 của Hội đồng nhân dân TP. Hồ Chí Minh về chính sách đặc thù hỗ trợ động viên cho lực lượng tuyến đầu tham gia phòng, chống dịch Covid-19.

4. Sáu dấu ấn về an sinh xã hội của năm 2020. <https://nhandan.com.vn>, ngày 01/01/2021.

5. Việt Nam hướng đến xây dựng một hệ thống an sinh xã hội bền vững. <https://www.tapchicongsan.org.vn>, ngày 06/01/2021.